

DE PROFILERING VAN LUC VAN DEN BRANDE

Kroniek van het politieke leven in Vlaanderen in 1993

door Guido TASTENHOYE

Journalist binnenlandse politiek Gazet van Antwerpen

I. Inleiding

Het jaar 1993 zal in Vlaanderen bekend blijven als het jaar waarin de Vlaamse minister-president Luc Van den Brande zich als regeringsleider scherp gaat profileren. Van den Brande, hierin gesteund door de CVP-, SP- en VU-ministers in zijn acht leden tellende kabinet, gaat opvallend de nieuwe terreinen bezetten die de mogelijkheden van de staatshervorming hem bieden. In talrijke (economische) dossiers komt hij zonder schroom op voor wat hij als de rechtmatige belangen van Vlaanderen ziet (economische verankering), en niet zelden botst hij daarbij met de Franstalige en/of unitaristische kringen die zijn optreden dikwijls met afgrijzen aanschouwen. Van den Brande lanceert zijn toekomstproject 'Vlaanderen-Europa 2002', manifesteert zich op het internationale vlak waarbij hij Vlaanderen voorstelt als een gezond investeringsland, duwt aan de kar van de regionalisering in Europees verband, herschikt de financieel-economische instellingen van de Limburgse reconversie en doktert - niet zonder grote moeilijkheden -, samen met zijn socialistische vice-premier Norbert De Batselier een voorontwerp van mestactieplan (MAP) uit. Binnen zijn eigen partij, de CVP, geeft Van den Brande gestalte aan een hernieuwde Vlaamse profilering, als tegengewicht voor het optreden van zijn partijgenoot Jean-Luc Dehaene als federale premier. Dat geeft niet zelden aanleiding tot een tegenovergestelde houding, zoals rond de zaak van de positie van het Nederlands in het Europese Merkenbureau. In de eerste dagen van het nieuwe jaar, veroorzaakt Van den Brande meteen al grote opschudding in de Belgische salons...

II. De Vlaamse regering bezet het terrein

Op maandagochtend 11 januari is het meteen raak, wanneer de Vlaamse minister-president Luc Van den Brande in een interview met La Libre Belgique stelt dat de staatshervorming een dynamisch proces is, dat hij ziet evolueren in de richting van confederalisme, waarbij grote delen van de sociale zekerheid beter zouden worden geregionaliseerd. Hoewel het niet de eerste keer is dat Van den Brande dit zegt, veroorzaken zijn uitspraken een Franstalige protestgolf. Ook in zijn eigen partij vinden sommigen de timing - zowat zes maanden voor de definitieve parlementaire goedkeuring van het Sint-Michielsakkoord - hoogst ongelukkig. Als er dan om 14 uur een telefoontje komt van Laken of hij even tot bij de koning kan komen, houden de politieke waarnemers de adem in: zou Van den Brande een publieke knieval doen, of doet hij zijn woorden gestand? Later zou hij hierover verklaren dat hij zich niet op het matje geroepen voelde - al kwam het wel zo over, vermits het paleis zélf via een communiqué ruchtbaarheid gaf aan het onderhoud (ook CVP-voorzitter Herman Van Rompuy werd ontboden) - en dat hij nog eens zijn visie herhaald had. Zijn ideeën krijgen later trouwens een verlengstuk in het document Vlaanderen-Europa 2002, waarin gesteld wordt dat de

kern van de besluitvorming ligt bij de gemeenten, Vlaanderen en Europa. Van België is zelfs geen sprake meer.

Van den Brandes woorden vinden een grote weerklank in de Vlaamse Raad, waar er tot tweemaal toe een reeks interpellaties wordt over gehouden (op 15 en 26 januari 1993). Van den Brande, zwaar op de korrel genomen door Agalev omwille van zijn "separatistische" uitspraken, stelt: "Ik kom niet op voor een constitutioneel onafhankelijk Vlaanderen maar wel voor een structuur in ons koninkrijk waar de bevoegdheden over middelen en de verantwoordelijkheden liggen bij de deelstaten. Het is een onafwendbaar proces dat deze deelstaten in de toekomst zullen bepalen wat we verder samen doen." Er ontstaat twijfel over de steun die Van den Brande met zijn stellingen in zijn regering geniet, met name van de socialistische ministers, die hem niet openlijk afkeuren maar ook niet volmondig hun steun toezeggen. Op 26 januari loopt het debat uit tot een grondige reflectie over zin en onzin van een verdere Vlaamse natievorming.

Minister-president Van den Brande wordt op 18 maart geïnterpelleerd over zijn recente bezoek aan de republiek Tsjechië, waar zijn collega Vaclav Klaus zich in een persgesprek op een wat ongelukkige wijze over de interne Belgische verhoudingen had uitgelaten. Van den Brande tilt daar niet zo zwaar aan. Hij stelt in een breder kader dat Vlaanderen nadrukkelijker aanwezig wil zijn op de internationale scène, ondermeer in het kader van de nieuwe bevoegdheden die het Sint-Michielsakkoord ter zake zal bieden. Hij meent dat er behalve met staten ook met belangrijke regio's zoals Baden-Württemberg en Catalonië akkoorden moeten worden gesloten. Van den Brande zal in de loop van 1993 nog diverse reizen naar het buitenland maken.

Op 16 juni heeft de Vlaamse minister-president een ontmoeting met zijn Nederlandse collega Ruud Lubbers. Daar wordt ondermeer gesproken over de waterverdragen, een dossier dat al sedert 1975 aansleept. Van den Brande zegt de Nederlanders duidelijk te hebben gemaakt dat ze hierover voortaan rechtstreekse onderhandelingen kunnen voeren met het Vlaamse Gewest. Er ontstaat ook een probleem door de koppeling van de waterverdragen aan het tracé voor de hogesnelheidslijn ten noorden van Antwerpen. Op 26 oktober schort Nederland de onderhandelingen met Vlaanderen over de waterverdragen op nadat er tussen beide regeringen geen overeenstemming kon worden bereikt over het hogesnelheidsstracé tussen Antwerpen en Rotterdam. Op 5 november debatteert de Vlaamse Raad uitvoerig over de kwestie.

III. Communautaire spanningen

Terwijl de Vlaamse regering 'internationaal gaat', staan de relaties met de andere regio's binnen België eveneens hoog bovenaan op de politieke agenda. De onderlinge samenwerking tussen de diverse gewesten in België komt aan bod tijdens een dubbele interpellatie op 20 april van Paul Van Grembergen (VU-fractie-leider) en Joris Van Hauthem (Vlaams Blok), gericht aan de Vlaamse regeringsleider. De aanleiding daartoe zijn de uitnodigingen, half maart 1993, van de voorzitters van de Brusselse en Waalse regering voor een gesprek tussen de gewesten. Op 7 april richt de Vlaamse minister-president op zijn beurt een uitnodiging tot het Waalse gewest, de Franse gemeenschap, het Brussels gewest en de Duitstalige gemeenschap, om te komen tot een systematisch overleg van Vlaanderen en de andere regio's en gemeenschappen van het land. Van den Brande maakt duidelijk dat hij "het territorialiteitsbeginsel en de niet-inmenging als voorwaarden gesteld (heeft) tot het gesprek met de Franse gemeenschap omdat het beter

is dit vooraf duidelijk te maken". Op 19 april krijgt Van den Brande van zijn Waalse collega Spitaels een antwoord waarin deze stelt dat de dialoog tussen de entiteiten moet kunnen handelen over de bevoegdheden van de gewesten en over deze materie zou moeten worden onderhandeld met drie, hoewel hij bilaterale gesprekken niet uitsluit. Uiteindelijk zal er een ontmoeting plaatshebben op 5 juli tussen Van den Brande, Spitaels en Picqué, die vergezeld is van de Vlaams-Brusselse minister Jos Chabert (daarmee is voor Van den Brande duidelijk gemaakt dat Brussel geen gewest is zoals de twee andere, en dat was zijn bedoeling).

Op 14 januari interpellieren Wim Verreycken (Vlaams Blok) en Jacques Laverge (VLD) in de Vlaamse Raad over de zogenaamde wallonisering van Vlaamse bedrijven. Concreet gaat het over het textielbedrijf Louis Depoortere. Er wordt vooral aanstoot genomen aan een uitspraak van de Waalse minister-president Guy Spitaels, die gezegd had dat hij zou bepalen hoeveel Vlamingen en Walen er bij Depoortere in de toekomst zouden werken.

Naar aanleiding van persartikels over een verkooplijst van federale overheids-participaties, waarin ondermeer genoemd worden: de ASLK, Distrigas, Belgonucleaire, de NMKN enz. komt op 18 februari in de Vlaamse Raad opnieuw het dossier van de economische verankering naar boven. Van den Brande belooft waakzaamheid. Ook het lokken van Vlaamse bedrijven naar Wallonië met overheids-subsidies, is weer aan de orde.

De verontwaardiging in Vlaanderen is groot, wanneer op 6 oktober uitlekt dat de Vlaamse bussebouwer Van Hool aan de Raad van State heeft gevraagd de aankoop van bussen door de Waalse vervoermaatschappij (SRWT) te schorsen en te vernietigen. Volgens Van Hool werd er aan concurrentievervalsing gedaan en zijn de regels op de mededinging zwaar geschonden. De bussen zouden door het Franse Renault worden geleverd, en enkel worden afgewerkt in een Waals bedrijfje (EMI). Van Hool beweert dat het met zijn prijs-kwaliteit het order had moeten krijgen. De Raad van State erkent dat er onregelmatigheden zijn gebeurd, maar toch wordt de uitvoering van het contract niet geschorst. Tot ongeveer dezelfde vaststelling komt de Europese Commissie. In Vlaanderen roept de zaak vooral vragen op omtrent het Waalse respect voor de federale loyaliteit. "Op een dergelijke manier kan geen volwassen relatie tussen Vlaanderen en Wallonië worden opgebouwd", stelt Van den Brande op 19 oktober in de Vlaamse Raad. Op de terugkeer van een investeringsseminarie dat hij in de Zweedse hoofdstad Stockholm had geleid, legt minister-president Van den Brande aan Gazet van Antwerpen (18 september) de onderliggende filosofie uit van zijn verankeringsstrategie. Hij kadert zijn visie in een toekomstgerichte aanpak, en kondigt nog initiatieven aan.

Op 30 maart dient Joris Van Hauthem (Vlaams Blok) in het Vlaams parlement een voorstel van resolutie in, betreffende de motie van de Franse Gemeenschapsraad van 18 maart 1993, waarin een belangenconflict wordt ingeroepen als gevolg van het decreetvoorstel Suykerbuyk-Van Vaerenbergh om een woonrecht in te voeren in bepaalde dure gemeenten. De Franstalige motie schort de procedure in de Vlaamse Raad met 60 dagen op. In de Franstalige pers breekt overigens een campagne los tegen het Vlaamse voorstel. Na heel wat parlementaire omzwervingen de daarop volgende maanden (tot een hoofdstuk in de federale Kamer toe), kan de Vlaamse Raad in het najaar van 1993 de draad weer opnemen, maar de behandeling van het voorstel sleept ellenlang aan. Er bestaat ook in het Vlaams parlement geen consensus over: enkel CVP, VU en Vlaams Blok zijn voor, maar zij hebben net geen meerderheid in de Vlaamse Raad. De CVP-fractie schaar

zich op 20 oktober achter het voorstel. De SP'ers Dielens en Vande Lanotte dienen een tegenvoorstel in dat onder bepaalde omstandigheden bij de verkoop van huizen en gronden een voorkooprecht voor gemeenten en intercommunales wil invoeren (persconferentie op 21 juni 1993).

Half juni blijkt uit een onderzoek van de Leuvense professor Paul Van Rompuy, uitgebracht in Trends, dat tussen 1985 en 1990 de geldstroom van Vlaanderen naar Wallonië in de sociale zekerheid nog is toegenomen. In 1990 had Vlaanderen globaal een overschot van 122 miljard, Brussel een tekort van 11 miljard en Wallonië een tekort van 69 miljard. VU-minister Johan Sauwens verklaart de dag nadien dat "de Vlamingen dit niet lang meer (gaan) slikken". Hij wijst erop dat de scheeftrekkingen vooral aan de inkomstenzijde zitten, meer dan aan de uitgavenzijde. Dit zal nog verder worden uitgediept door de door de Vlaamse regering rond de Leuvense prof. Pieters opgerichte onderzoeksgroep 'Sociale Zekerheid 2002'. Op donderdag 24 juni wordt in het Vlaams parlement een reeks interpellaties gehouden over de "transfers in de sociale zekerheid".

In dit verband had Bert Anciaux, de voorzitter van de Volksunie, op de nieuwjaarsreceptie van zijn partij op 28 januari aangekondigd dat hij zopas een akkoord had bereikt met de federale premier Jean-Luc Dehaene inzake het wegwerken van enkele scheeftrekkingen in de sociale zekerheid, in ruil voor VU-steun bij de parlementaire behandeling van het Sint-Michielsakkoord. Bert Anciaux: "Wat wij gedaan hebben is pionierswerk, zonder veel steun van de andere Vlaamse partijen en dit op zes maanden tijd."

De vraag om bijkomende federale steun voor zijn regio vanwege de Brusselse minister-president Charles Picqué, (omwille van de nationale en internationale rol van Brussel) maakt op woensdag 9 juni het voorwerp uit van een interpellatie door VU-fractie leider Paul Van Grembergen, gericht tot de Vlaamse minister-president. Picqué had zijn eisen kracht bijgezet, door met ontslag te dreigen. CVP-fractie leider Eric Van Rompuy wijst erop dat Picqué nauwelijks iets meer uit de brand kon slepen (een kleine drie miljard frank) dan wat hem vroeger reeds was toegezegd.

IV. Enkele economische probleemdossiers (Boelwerf, DAF, KS)

De toekomst van de Boelwerf komt op 17 februari uitgebreid aan bod in een reeks interpellaties. Begin februari was de Vlaamse minister-president naar buiten gekomen met een reddingsschema, waarbij de Nederlandse groep Bege-man voor 51 procent zou participeren, en Gimvindus voor 49 procent. Beide partners brachten in eerste instantie elk 500 miljoen kapitaal in. Er rijzen ook problemen met de Europese Commissie. Op 27 oktober zou de Commissie groen licht geven, maar de toekomst van de Boelwerf, de laatste grote Vlaamse scheepsbouwer, blijft onzeker.

De dag nadien, op 18 februari, komt het reddingsplan voor DAF-Westerlo ter sprake. Midden februari besliste de Vlaamse regering 1 miljard vers geld in te brengen, in ruil voor een blokkeringsminderheid in DAF-België. Maar ondanks dit gebaar dient zowat de helft van de 1.400 werknemers in de fabriek van Westerlo op te stappen.

CVP-senator Johan Weyts gooit een dikke knuppel in de onfrisse KS-poel, wanneer hij op 30 april in een brief aan minister-president Luc Van den Brande het wanbeheer bij de Kempense Steenkoolmijnen aanklaagt. Onder druk van de CVP belooft Van den Brande een onderzoek in te stellen. Als gevolg hiervan wordt KS-

manager Peter Klufit op 2 april door de raad van bestuur de laan uitgestuurd. Hij werd verweten de instructies van de raad aan zijn laars te lappen. Hij zou ook onregelmatigheden hebben begaan, door ondermeer sommige personeelsleden premies in het zwart uit te betalen. Klufit wordt opgevolgd door André Deleye van Begemann. Het gerecht komt in actie en houdt huiszoekingen bij KS. Ook het Hoog Comité van Toezicht stelt een onderzoek in. Op 20 april beslist de Vlaamse Raad een parlementaire onderzoekscommissie op te richten om de politieke verantwoordelijkheden na te gaan en mogelijk voorstellen te formuleren over een totale reorganisatie van de Limburgse reconversie-instellingen. De KS-commissie krijgt de hulp van ambtenaren van het Rekenhof. Via Gimvindus (een dochter van de gewestelijke investeringsmaatschappij Gimv) is de Vlaamse overheid de enige aandeelhouder van KS. Op 15 juli rondt de KS-commissie haar werkzaamheden in verwarring af. Op 5 juli was het onderzoek naar KS al uitgebreid tot andere instellingen. CVP en SP uiten wederzijdse beschuldigingen van gesjoemel bij de Limburgse Investeringsmaatschappij. KS-commissie-verslaggever Weyts besluit in september dat de KS haar activiteiten moet beperken tot de sanering van de mijnterreinen. Zijn rapport is niet mals voor de KS-beheerders die slecht werk hebben verricht, ondermeer bij het nemen van betwistbare participaties. Voorgesteld wordt de KS-participaties, samen met die van de LIM onder te brengen in een nieuwe maatschappij onder streng toezicht van de Vlaamse Raad en met de mogelijke deelname van de privé-sector. De Vlaamse regering onderschrijft de conclusies van de KS-commissie. In het debat dat naar aanleiding van de septembernota op 30 september wordt gehouden, geeft Van den Brande het schema dat zijn regering heeft opgezet met betrekking tot de herstructurering van de Limburgse reconversie en meteen ook van de Gimv, Gimvindus en de Vlaamse Milieuholding. Het dossier zou nog herhaaldelijk in de pers opduiken. Intussen zou het betwiste toeristisch-commerciële Fenix-project op het mijnterrein van Waterschei toch in een afgeslankte versie worden doorgezet. De Vlaamse regering neemt op 9 december een besluit in die zin.

V. Vlaanderen-Europa 2002.

Begin maart lanceert de Vlaamse regering haar toekomstproject Vlaanderen-Europa 2002. Hierrond wordt een groots opgevatte sensibiliseringscampagne opgezet. De bevolking wordt gevraagd inhoudelijke opmerkingen en voorstellen over te maken. Tegen 11 juli zou de minister-president met een aldus bijgestuurd document uitpakken, maar hij krijgt zijn project nog niet rond. Op 21 maart zendt de BRTN een avondvullend programma uit over het project Vlaanderen-Europa 2002, waarop heel wat kritiek komt. De uitzending wordt als een miskleun bestempeld, en Van den Brande aanvaardt een deel van deze kritiek. Het Rekenhof zou later vragen stellen over de toewijzing en de financiering van de campagne.

Op dinsdag 8 juni is de hele dag in beslag genomen door het debat omtrent het project Vlaanderen-Europa 2002. Het wordt echter een weinig bezielend debat, en de oppositie sabelt het project ongenadig neer. De meerderheid slaagt er nauwelijks in van dit debat een mijlpaal te maken in het lange proces van ontplooiing van het Vlaamse volk, en dat was nochtans de bedoeling. Minister-president Luc Van den Brande belooft het huiswerk te zullen overdoen. Hij zou zich, na kennis te hebben genomen van alle gemaakte opmerkingen, opnieuw met zijn ploeg aan het werk zetten om een nieuwe versie af te leveren, waaraan dan een nieuw debat kan worden gewijd.

VI. Vlaamse regering en parlement besturen (tewerkstelling, milieu, welzijn, ruimtelijke ordening...)

Het grootste deel van de extra-gelden die vrijkomen in het kader van het Sint-Michielsakkoord, zal besteed worden aan de sanering van de begroting. De komende drie jaar zal wel 8,5 miljard gaan naar de verhoging van de tewerkstelling. Dat beslist de Vlaamse regering op 12 maart.

Op 18 maart is de Vlaamse tewerkstellingsconferentie overigens klaar met haar besluiten. Daarbij komt de klemtoon te liggen op arbeidsherverdeling en de bestrijding van de langdurige werkloosheid onder jongeren. Een dag voordien had de Vlaamse Raad het charter voor de werkzoekende goedgekeurd. De basis van dit charter gaat uit van de stelling dat elke werkzoekende een recht op arbeid moet hebben en dat de overheid alle middelen maximaal moet inschakelen om dit recht uitvoerbaar te maken. Dat recht is echter niet afdwingbaar. De werkzoekende krijgt tevens een betere bescherming tegen de VDAB. Op woensdag 28 april wordt in het Vlaams parlement uitvoerig gedebatteerd over de werkgelegenheid, hetgeen resulteert in een resolutie met aanbevelingen.

Een stakingsgolf breekt uit op 8 maart in de welzijnssector. De eisen van de bonden zijn niet mals: een loonsverhoging van 12,5 procent en 4.500 extra jobs. De bonden beweren dat de Vlaamse regering in die zin toegevingen zou hebben gedaan en willen haar aan het gegeven woord herinneren. De bevoegde minister Wivina Demeester wil voorrang geven aan de tewerkstelling in deze intensieve sector. Pas op 7 september, na een half jaar voeren van soms harde acties, komt er een akkoord uit de bus tussen de stakende opvoeders en minister Demeester. Het personeel zou gespreid over drie jaar een loonsverhoging krijgen van 6,4 procent, terwijl er in de sector 1.650 nieuwe banen bijkomen. Voor de bonden voldoende om de acties af te blazen.

Op maandag 7 juni wijdt de Vlaamse Raad een uitgebreide bespreking aan enkele ontwerpen van decreet inzake een wijziging aan de wet van 29 maart op de organisatie van de ruimtelijke ordening. Het gaat meer bepaald om de afschaffing van de zogenaamde 'opvolregel' (waarmee minister Kelchtermans de lintbebouwing wil tegengaan) en om de afschaffing van het zogenaamde mini-decreet waarbij de uitbreidingsmogelijkheden van gebouwen in 'zonevreemde' gebieden worden beperkt. De verslaggevers Johan De Mol (SP) en Jo Van Eetvelt (CVP) lichten de ontwerpen uitvoerig toe. Op woensdag 9 juni worden zij goedgekeurd. Het zal echter niet lang duren, of in de Vlaamse Raad worden de eerste voorstellen ingediend om de effecten van de afschaffing te milderen.

Nadat de bespreking op 5 juli plaatsgreep, keurt de Vlaamse Raad op 7 juli enkele belangrijke ontwerpen van decreet goed. Het decreet tot oprichting van een grindfonds en tot regeling van de grindwinning, maakt een einde aan de grindwinning vanaf het jaar 2005. Het decreet op de bescherming van de kustduinen (waardoor 1000 ha wordt beschermd) krijgt groen licht, maar dat belet niet dat er in sommige delen van het beschermde gebied toch nog bouwactiviteiten doorgaan.

Het mestactieplan (MAP) van minister-vice-president en milieuminister Norbert De Batselier wordt op 27 juli voorgesteld, nadat er de jongste maanden al heel wat om te doen was. Het plan deelt Vlaanderen op in witte, grijze en zwarte zones. De Batselier wil de massale mestoverschotten aanpakken via een systeem van bemestingsnormen, heffingen en vergunningen. Zo wil hij in de toekomst de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater verbeteren. Vanaf het jaar 2001 zou het plan volledig in werking treden. Wanneer De Batselier tegenstand on-

dervindt, vooral van de CVP-partner (die onder druk staat van de Boerenbond), dreigt hij met ontslag. Eind september komen duizenden boeren op straat uit protest tegen het MAP. Er worden grote verkeersaders geblokkeerd, wat leidt tot opstoppingen. In de Vlaamse Raad komt het op 29 september tot een scherpe aanvaring tussen CVP-fractieleider Eric Van Rompuy en De Batselier. "Ik heb nooit gezegd dat boeren kindermoordenaars zijn", roept een krijtwitte De Batselier naar Van Rompuy, die hem van chantage en demagogie had beschuldigd. De krachtmeting wordt beslecht in de vroege ochtend van 30 september, wanneer de Vlaamse regering dan toch een akkoord bereikt. De Batselier slaagt erin zijn MAP op de essentiële punten ongeschonden door de besluitvorming te loodsen. Hij geeft wat toe op de termijn waarbinnen de einddoelen moeten worden bereikt; dat wordt oktober 2002 in plaats van 2001. De Boerenbond is woedend en noemt het plan volstrekt onaanvaardbaar. CVP-minister van Begroting Wivina Demeester, die tot de Boerenbond wordt gerekend, wordt verweten onvoldoende weerwerk te hebben geboden. Zij wordt persona non grata verklaard, en de relatie met de CVP wordt op een waakvlam gezet. Op 30 november stelt de Vlaamse regering de invoering van het MAP uit tot april. Het zou lang niet het laatste uitstel zijn. Er zal nog druk overleg worden gepleegd met alle betrokken sectoren, boeren - en milieuorganisaties, en er komt nog een nauwkeuriger omschrijving van het begrip 'familiaal bedrijf'.

VII. De 'septemberverklaring'.

Met de afkondiging van haar 'septemberverklaring', een soort 'State of the Union' die moet uitgroeien tot een traditie, kondigt de Vlaamse regering op 28 september het nieuwe Vlaamse politieke jaar aan. De minister-president predikt daarbij een 'anti-bureaucratische revolutie'. Ook de werkgelegenheid wordt een topprioriteit, naast het verhogen van de economische slagkracht van de eigen regio.

Op 30 september is de Vlaamse regering rond met haar begrotingsopmaak voor het jaar 1994. Het voorziene tekort bedraagt 48,7 miljard, maar door een gunstige ontwikkeling van de conjunctuur zou dat tekort later herhaaldelijk naar beneden toe aangepast worden.

Naar aanleiding van de goedkeuring van het 'globaal plan' van de federale regering inzake de werkgelegenheid, het concurrentievermogen en de sociale zekerheid, houdt de minister-president op 24 november in het Vlaams halfroend een regeringsmededeling, waarover 's anderendaags wordt gedebatteerd. Er ontstaat onenigheid tussen de CVP en de SP enerzijds, en de VLD anderzijds over de vraag of het waar is dat PRL-voorzitter Jean Gol en VLD-voorzitter Guy Verhofstadt een akkoord hebben dat er tijdens een volgende legislatuur geen enkele institutionele hervorming zal worden doorgevoerd en dat men op geen enkele wijze de grondwet noch de bijzondere wetten zal wijzigen en dat bijgevolg de splitsing van de sociale zekerheid niet zal plaatsvinden. Aangevraagd door SP-voorzitter Frank Vandenbroucke, verklaart VLD-fractieleider André Denys: "Ik zeg u namens het hoofdbestuur van de VLD dat er desbetreffend geen akkoord is tussen Guy Verhofstadt en Jean Gol".

Het Vlaamse begrotingsdebat gaat van start op maandag 13 december. Voor 1994 houdt de Vlaamse regering rekening met 460,8 miljard frank inkomsten en 509,5 miljard uitgaven; zoals gezegd met een tekort van 48,7 miljard. Er blijft nog onzekerheid omtrent het effect van het federale 'globaal plan' op het Vlaamse budget.

VIII. Onderwijs en media.

Over het advies van de VLOR (Vlaamse Onderwijsraad) inzake de spreiding van migranten in het Vlaams onderwijs, wordt op 7 juli geïnterpelleerd in de Vlaamse Raad door Francis Van den Eynde (Vlaams Blok). Het betreft een overeenkomst over de verschillende netten heen, tussen alle betrokken partijen (ook de vakbonden), om een actief spreidingsplan te promoten, gekoppeld aan een non-discriminatiepact. Op 15 juli wordt het pact ondertekend. In vijf Vlaamse gemeenten zullen pilootprojecten worden opgestart.

Onderwijsminister Luc Van den Bossche en de bonden bereiken op 17 juli een ontwerpakkoord van CAO dat - op kruissnelheid - zowat acht miljard per jaar zal kosten. Het houdt een loonsverhoging in van gemiddeld vier procent. Er komt een gelijkshakeling van de wedden van kleuterleidster en onderwijzer, en het deeltijds bruggpensioen vanaf 55 jaar wordt ingevoerd.

Luc Van den Bossche verklaart tijdens het Vlaamse begrotingsdebat op 14 december dat hij eventueel bereid is een ontwerp van decreet in te dienen met maatregelen om scholen van het HOBU (hoger buitenuniversitair onderwijs) te laten fusioneren. Door de houding van de VLD was het dossier in een patsituatie terecht gekomen. De VLD-steun was immers nodig, omdat voor de hervorming een tweederde meerderheid is vereist. Het zou nog heel wat voeten in de aarde hebben, voor de HOBU-hervorming rond komt.

Het meerjarenplan van de BRTN aangaande de periode 1994-1998 wordt op 7 juli goedgekeurd in de Vlaamse Raad. Tevens wordt het decreet dat de toekenning van zendvergunningen aan de omroeporganisaties regelt, aangenomen.

De 'pax media' tussen VTM en BRTN, de twee Vlaamse zenders die zowat op voet van oorlog leefden, wordt na heel wat getouwtrek bezegeld door de Vlaamse regering op 23 juli. Daarbij worden de regels inzake sponsoring, co-productie en reclame aangepast. De Vlaamse Raad geeft uiteindelijk zijn fiat op 1 december, maar bepaalt wel dat het verboden blijft reclame uit te zenden onmiddellijk voor en na kinderprogramma's.

Begin maart is er opschudding in de Vlaamse mediawereld, wanneer berichten in de pers verschijnen over het van de hand doen van aandelenpakketten in VTM door Vlaamse persbedrijven. De Vlaamse regering rekent bij monde van Cultuurminister Hugo Weckx op een verdere Vlaamse verankering van onze schrijvende pers en van VTM.

IX. Vlaamse Beweging.

Paul Van Grembergen, de fractieleider van de VU in de Vlaamse Raad, verklaart op 23 februari in *Gazet van Antwerpen*: "Ik wil geen amnestie van de Belgische staat". In 1993, in het licht van de bevrijdingsfeesten die worden voorbereid en die rond september 1994 zullen worden gehouden, zou het in de Vlaamse Beweging bijzonder gevoelig liggende amnestieprobleem regelmatig de kop opsteken.

Het OVV, het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen, zowat de 'generale staf' van de Vlaamse Beweging -, komt op 24 mei bijeen onder het waarnemend voorzitterschap van Jan Jambon om de interne moeilijkheden te bespreken, nadat het IJzerbedevaartcomité en de VTB-VAB hun medewerking hebben opgeschort. Jambon krijgt de opdracht om te pogen het IJzerbedevaartcomité en de

VTB-VAB terug rond de tafel te brengen, maar dat blijkt moeilijker dan gedacht, omdat het tevens om pijnlijke personenkwesties gaat.

De 66ste IJzerbedevaart grijpt plaats op zondag 29 augustus in Diksmuide. Voorzitter Lionel Vandenberghe noemt er het Sint-Michielsakkoord "slechts een tussenstap op weg naar een volledig soevereine Vlaamse staat". In de weken voor de bedevaart was de gematigde Vandenberghe vanuit autonomistische hoek nog aangespoord om radicale taal te spreken, na zijn oproep 'Waalse vrienden, laten we scheiden' uit 1992.

Op 2 december maakt De Standaard bekend dat de Nederlanders het nieuwe, gefederaliseerde België hebben ontdekt. Uit een nota, die de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Pieter Kooijmans opstelde voor het Nederlandse parlement, blijkt dat Vlaanderen meer dan in het verleden een belangrijke gespreks- en onderhandelingspartner wordt, en "dat de (federale) Belgische regering vaker toeschouwer wordt".

De federale Kamer keurt op 9 december een resolutie goed, ingediend door VU-fractie leider Paul Van Grembergen, die het Nederlands in alle Europese instellingen erkend wil zien. Ook de meeste Franstaligen steunen deze resolutie, die een antwoord is op de regeling die is uitgedokterd voor het Europese Merkenbureau, waarbij het Nederlands als officiële werktal uit de boot is gevallen. Ook de Vlaamse Raad en de Vlaamse regering (die de zaak op het Overlegcomité bracht) hadden al stelling genomen. Toch wordt de regeling bekrachtigd op de Europese top van 10 en 11 december. De zaak blijft voor groot Vlaams ongenoegen zorgen, en ook in Nederland wordt protest gehoord. Volgens de Nederlandse premier Lubbers was het zijn Belgische collega Jean-Luc Dehaene die het compromis over het Merkenbureau uitwerkte.

X. De uitsmijter: tweemaal opschudding in Vlaamse Raad.

Groot tumult ontstaat op 13 mei in de Vlaamse Raad, wanneer de woedende Vlaams Blok-fractie het halfrond verlaat en plaatsneemt op de publieke tribunes, waar enkele Blok-leden slaags geraken met de militaire politie. Enkele luistertelefoons raken onklaar. Aan de ingang van het halfrond sneuvelt een ruit van de glazen toegangsdeur. De aanleiding voor het Blok-protest is het, krachtens het nieuwe reglement, zonder inhoudelijk debat onontvankelijk verklaren van twee moties van het Vlaams Blok aangaande de beperking van moskeeën en de onafhankelijkheid van Vlaanderen. Het Vlaams Blok draait op voor de schade (een kleine 18.000 frank) en de volksvertegenwoordigers Filip Dewinter en Gerolf Annemans worden voor drie zittingen van de Vlaamse Raad voorwaardelijk geschorst.

Een tweede incident schokt veel ingrijpender. Het Vlaamse politieke jaar eindigt in mineur, met het ontslag op 22 december van de Limburgse socialist Louis Vanvelthoven als voorzitter van de Vlaamse Raad. Al enkele weken deden er geruchten de ronde over de betrokkenheid van Louis Vanvelthoven bij het vermeende voortrekken van een medewerkster van Vanvelthoven bij een bevorderingsexamen. Ook SP-senator Eric Pinoie neemt ontslag als vierde ondervoorzitter van het Vlaams parlement. Het ontslag van Vanvelthoven komt hard aan, omdat de man erin geslaagd was zijn assemblee de nodige waardigheid en uitstraling te geven. De eveneens Limburgse socialist Eddy Baldewijns, burgemeester van Gingelom, zal Vanvelthoven op 12 januari 1994 opvolgen. En daarmee wordt het nieuwe politieke jaar in Vlaanderen ingezet.

Summary: The sharp profile of Luc Van den Brande. Politics in Flanders in 1993

The year 1993 in Flanders will be remembered as the year in which the Flemish prime minister, Luc Van den Brande, builds himself a very sharp profile. He very explicitly occupies the new domains on which the Flemish authorities can now decide on their own policy. He clearly defends the economical interests of Flanders, even if this leads to conflicts with French-speaking Belgians and/or with unitarist Belgians. Van den Brande launches his project for the future ("Flanders-Europe 2002") and promotes Flanders as a good place for economical investments. Within his own party, the CVP, he counterbalances the weight of the federal prime minister Jean-Luc Debaene.